

ГЛИНА

ВИКТОРИЯ БЕШЛИЙСКА

СП
СОФТПРЕС

1

ЗНАЯЛИЦА

Никой не помнеше вече как и кога беше дошла Зевна в селото. Хората знаеха, че не е тукашна, но бяха затрили от паметта си случката от онзи далечен ноември. Забравиха бяха първата си среща с нея, уплаха от въпроса „Чия е тая жена?“ и неспокойството, което изпитваха, докато я гледаха и слушаха. Тогава мислеха, че тази странница може да носи някое зло подире си. Затова я оставиха да живее настрана, почти извън селото, и ходеха при нея само по нужда, а тя никога не идваше неканена. Но така беше станало с годините, че макар да страняха от нея, не можеха без нея.

В онази влажна и тъмна ноемврийска нощ Зевна се бе домъкнала до селото едва-едва. Ходеше със ситни и тежки стъпи, придържайки с две ръце корема си. Следваше непознатата пътека по усет, единствено с носа, който улавяше мократа глинеста почва и я отделяше от дъха на влажната шума отстрани. Беше чула за това малко село, тихо и уединено, където рядко стъпваха чужди хора, и се надяваше тук вече да намери своя пристан. Вървя три денонощия, почти без да спира, денем се криеше в

шубраците и горите, нощем хващаше пътеките. Ядеше корени и изсъхнали плодове, останали тук-там по диворастващите овошки.

На гърба си носеше само една торба, в която имаше ока елда, завита в месал, две лоени свещи, огниво, червен конец, нож, парче от стара икона и още една ленева кошуля, освен тая на гърба ѝ. Под сърцето си носеше детето – то ѝ тежеше колкото и проклятието, от което бягаше.

Зевна долови мириса на пушек отдалеч. Запалени бяха огнищата в селото, но никаква светлина не се виждаше да мерзелее, нито звук се чуваше. Спря и се подпря на едно дърво. Обзе я остра болка в слабините и гърба. Преряза я като с нож и я вцепени. Почувства се умъртвена. Господи, камък ли носеше в себе си, жива душа ли? Защо толкова непосилно тежеше? Тя се приведе напред, изпусвайки дрезгав вик през гърлото си. Дишаше дълбоко и учестено, а когато болката премина, усети главоломния тръс на сърцето си.

– Още малко... Още малко... Трай, Зевно! – рече си жената и като посъбра сили, пак тръгна по пътеката нагоре.

Болката я спохождаше пак и пак, вече не можеше да върви исправена, а се беше привела така, сякаш някой я е ударил с греда през кръста. Под тежестта ѝ почвата се размекваше и тя трудно отлепваше крака. От усилието бедрата ѝ започнаха да се тресат неистово. Конвулсиите преминаха по цялото тяло, вълната от треската я събори и Зевна падна на колене. Цялата затъна в студената кал, собственият ѝ дъх, който земята връщаше към лицето ѝ, бе единственото топло нещо в този миг. Ако имаше ад на земята, тя бе в него. Не ѝ трябваше огън за наказание, не ѝ трябваше ръжен, на който триста дяволи да я въртят. Стигаше ѝ това, че не можеше да вдигне глава, за да се огледа къде е и да продължи напред. Ала жената знаеше, че ако сега легне безсилна тук, няма да оцелеят нито

тя, нито детето, което напираше да излезе. Затова, като отмина още една болезнена вълна от тялото ѝ, Зевна пое дълбоко дъх, прихвана корема си, подпря се на коляно и се изправи със сетни сили. Извика от болка и не позна собствения си глас.

– Господи, помогни ми! – простена в тъмното.

В този миг сред нищожната светлина, дошла от късо изрязания нокът на луната, се очерта скелето на колиба. Виждаше се плоският сламен покрив и гредите, които го подпиреха, но схлупеното здание не издаваше признаци на живот – нито димеше, нито светеше нещо в него. Зевна се окопити. „Бачия ще да е!“, рече си тя. На края на селото сред тези планински склонове, които лятос тежакха от тучна трева, нямаше какво друго да бъде. Едва ли имаше някого там сега, овцете отдавна бяха прибрани по кошарите на стопаните. До мястото я делиаха стотина разкрача. Трябваше да се събере и да ги премине.

Жената тръгна с такава сила към своето бленувано убежище, с каквато в пролетна утрин първият слънчев лъч пробива небето и стига до гнездата, до кошерите, до мравуняците, до нивите и до сърцата на хората, за да ги запали за новия ден. Този лъч изниква от дланите на Господ и нищо не може да го спре.

И Зевна нищо не я спря по пътя до бачията. Когато влезе под навеса, усети странна топлина, останала скътана от лятото. Беше завет и нямаше да умре от студ. Очакваше нова вълна от болка да вкамени тялото ѝ, затова побърза и отвори торбата с треперещи ръце. Извади свещ и я запали с огнивото. Дишаше дълбоко, а въздухът в гърлото я пареше като огън. Огледа се трескаво под мижавия пламък. Подът в единия ъгъл на бачията беше застлан с рогозка от царевична шума. Отстрани на един гвоздей висеше стара черга. Някой беше оставил сноп съчки до огнището, имаше и стовна със счупено гърло. Последното, което Зевна успя да направи, преди

да се просне на земята, беше да закрепил свещта между камъните на огнището и да придърпа чергата към себе си. После легна по гръб върху рогозката, хвана с ръце глезените си и от гърдите ѝ се откърти толкова силен рев, че водата в близкия кладенец се обърна трижди, кората на стария бор се пукна по дължината на стъблото, а тъмнината склочи обръча си още по-силно над земята, така че да я предпази от болката на тази жена.

И тогава, в най-тъмната доба на ноемврийската нощ, дълбока и суха като пазва на старица, край селото, унесено в нехаен сладък сън, проплака дете. Безпомощният му плач се извиси нагоре, окачи се на сърпа на луната и я залюля. Тя хвърли малко от студената си светлина към звездите, подпали ги и последният ѝ лъч стигна до дъното на небето. Искрата му прехвъркна силно, разрази се и се застопори в небосвода като бял камък.

От изток се подаде виделина, Зевна се протегна разтреперана към торбата и извади червения конец. Преряза с него пъпната връв на детето и го положи на гърдите си. Обходи нетърпеливо с ръка влажното му тяло – беше момиче. Мократа кожа на малката се сля със студената пот и горчивите сълзи на майката. Жената метна окървавената си кошуля върху детето – горният ѝ край беше сух, та щеше да го затопли. Усещаше как биеше сърцето му, бързо и неопитно, сякаш стотици пеперуди бяха размахали криле в панически летеж към слънцето. От видението на полета им към огненото кълбо на Зевна ѝ стана топло. Усети горещ прилив в тялото си, сякаш студената до одева кръв бе кипнала и бе разнесла топлина навсякъде из него. Пред очите ѝ грееше неясна светлина. Майката целуна детето по челцето и изрече:

– Жара.

Така кръсти дъщеря си. Името излезе от устата ѝ родено от светлината на огъня, който усети в себе си.